

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

3 februari 2006

MAATSCHAPPELIJKE BELEIDSNOTA

ENERGIEARMOEDE

MOTIE VAN AANBEVELING

van mevrouw Mieke Vogels en de heer Eloi Glorieux

Zie:

668 (2005-2006)

- Nr. 1: Maatschappelijke beleidsnota
- Nr. 1-Bijlagen: Verslag hoorzittingen en
gedachtewisseling

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de maatschappelijke beleidsnota van de Commissie ad hoc Energiearmoede;

- stelt vast:

1° dat een aanzienlijk aantal gezinnen en alleenstaanden zonder of met een laag inkomen, hun elektriciteits- of gasfactuur niet langer kunnen betalen en aldus in de energiearmoede terechtkomen;

2° dat de overheidsinitiatieven met betrekking tot rationeel energiegebruik in grote mate voorbijgaan aan de groep van mensen met een laag inkomen;

- trekt de volgende besluiten uit de werkzaamheden van de Commissie ad hoc Energiearmoede:

1° het Vlaams Parlement heeft de gewaarborgde minimumlevering voor water, gas en elektriciteit gegarandeerd via het decreet van 20 december 1996. Het decreet liet daarbij niets aan het toeval over en stelde uitdrukkelijk dat de leverancier van water, gas of elektriciteit de leveringen aan de cliënt pas mag afsluiten als er sprake is van gevaar voor de veiligheid, van fraude of van manifeste onwil tot betalen. De beslissing tot afsluiting wordt genomen door de Lokale Advies Commissie (LAC). Dit decreet en de basisprincipes ervan werden door niemand in vraag gesteld;

2° met een omzendbrief van december 2001 stelde de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn nog eens duidelijk dat onder manifeste onwil wel degelijk moet verstaan worden het wel kunnen maar niet willen betalen. Ook de interpretatie en de inhoud van deze omzendbrief werd niet betwist;

3° na de liberalisering van de energiemarkt en het doorbreken van het monopolie van Electrabel bepaalde de Vlaamse Regering de uitvoering van het decreet van 1996 via de sociale leveranciers GeDIS en Interregies. Sinds de liberalisering werden 44.817 gas- en/of elektriciteitsklanten afgestoten door de commerciële leveranciers. De meerderheid van deze klanten kwam terecht bij de sociale leveranciers;

4° de hele nieuwe werkwijze waarbij de sociale leverancier eventueel definitief kan afsluiten na beslissing op de LAC kwam pas goed op gang in de tweede helft van 2004. Het aantal dossiers dat vandaag door de sociale leverancier op het LAC wordt geagendeerd stijgt nog maand na maand. Sinds die datum hadden er 1171 vergaderingen plaats van LAC's in Vlaanderen die samen 19.509 dossiers behandelden (stand van zaken eind augustus 2005);

5° een dossier wordt op het LAC geagendeerd door de sociale leverancier als:

a) de klant geen toegang verleent tot de woning voor de plaatsing van een budgetmeter;

b) de klant gedurende meer dan twee maanden zijn kaart niet heeft opgeladen;

c) er een schuld is die groter is dan 150 euro.

Deze criteria werden uitgewerkt door VVSG en GeDIS;

6° uit de gegevens van GeDIS blijkt dat de dossiers die op de LAC worden besproken opgedeeld kunnen worden in vier categorieën:

a) 14% dossiers worden afgevoerd omdat de cliënt ondertussen verhuisd is, overleden is of ambtshalve werd afgeschreven;

b) 8% van de dossiers worden uitgesteld omdat extra sociaal onderzoek nodig is;

c) 22% wordt ter zitting opgelost omdat de klant betaalt, zijn kaart oplaadt of een afbetalingsplan afspreekt;

d) 56% van de dossiers wordt afgerond met een definitieve afsluiting.

De vraag is of bij deze 56% voldaan is aan de voorwaarden voor definitieve afsluiting. Is er hier sprake van fraude, onwil tot betalen of weigering tot het plaatsen van een budgetmeter? Zoals de dossiers nu worden voorgelegd aan de LAC's kan men niet garanderen dat de beslissingen tot afsluiting die genomen worden, beantwoorden aan de wettelijk bepaalde voorwaarden. Dat wordt duidelijk bewezen door het feit dat er tot veel minder afsluitingen beslist wordt als het OCMW een speciale energiegel heeft die de dossiers vooraf onderzoekt.

Na onderzoek blijkt dat het veel vaker gaat om klanten die niet kunnen betalen dan wel om klanten die niet willen betalen;

7° in de meeste LAC's beschouwt men het feit dat de klant niet ingaat op de uitnodiging van de LAC als een blijk van onwil en wordt er vaak bij gebrek aan middelen en mensen geen voorafgaand onderzoek gedaan door een maatschappelijk werker van het OCMW. Mensen die een uitnodigingsbrief krijgen voor het LAC om op het OCMW te verschijnen om er met de sociale leverancier een afbetalingsplan af te spreken, weten dit niet te plaatsen. Er zijn verschillende oorzaken:

- a) ze kennen het verschil niet tussen de sociale leverancier GeDIS en hun vroegere leverancier Electrabel. Ze denken vaak dat dit de zoveelste uitnodiging is om hun Electrabel-schuld af te betalen. Dat kunnen ze niet, en dus gaan ze niet op de uitnodiging in;
- b) de brieven zijn in een ambtelijke vaak onbegrijpelijke taal geformuleerd waardoor de inhoud onverstaanbaar is, zeker voor mensen van wie de moedertaal niet het Nederlands is;
- c) mensen die illegaal in een huis verblijven, durven, als ze de uitnodiging al begrijpen, niet ingaan op de uitnodiging;
- d) heel wat mensen denken dat de 6 ampère elektriciteit gegarandeerd en dus gratis is. Dit werd ook via de media zo voorgesteld. Een aantal mensen heeft zijn leven zo aangepast dat ze met 6 ampère rondkomen en zijn erg verbaasd dat ze die ook nog moeten betalen;

8° op 1 januari 2004 waren er volgens de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Gas- en Elektriciteitsmarkt (VREG) 1887 elektriciteitsafnemers en 1165 gasafnemers afgesloten, eind 2004 waren er dat respectievelijk 2251 en 1189. Van de 8731 dossiers die tussen juli 2004 en maart 2005 werden ingediend bij het LAC werd in 56% van de dossiers beslist om definitief af te sluiten;

9° de OCMW's hebben onvoldoende tijd gehad om zich op deze nieuwe taken voor te bereiden. De meeste mensen die als wanbetaler worden uitgenodigd op de LAC zijn geen OCMW-cliënten. Er moet dus een nieuw dossier

geopend worden en een sociaal onderzoek gebeuren zodat de vergadering van de LAC over alle informatie beschikt, nodig om te oordelen of het inderdaad om manifeste onwil gaat en er dus kan worden afgesloten. Dat is nu niet het geval. Het aantal LAC-vergaderingen blijft echter stijgen en dus ook het vermoedelijke aantal onterechte beslissingen tot afsluiting;

10° hoeveel gezinnen na de beslissing ook effectief werden afgesloten kan niemand zeggen. De procedure voor afsluiting is vooral voor gas omslachtig en duur én voor de leverancier én voor de klant die opnieuw wil aansluiten. Zeker in de winterperiode is elke foute afsluiting een menselijk drama;

11° als antwoord op een actuele vraag antwoordde de minister bevoegd voor Energie dat de ministeriële besluiten die de energieleveranciers verbieden om af te sluiten, gehandhaafd blijven en dat voor de levering van gas de winter begint op 1 december en eindigt op 1 maart, terwijl de 'elektriciteitswinter' veel korter is en duurt van 15 december tot 15 februari.

De minister stelde wel dat hij de leveranciers zou vragen om ook niet af te sluiten als het voor die datum al koud is. Dit geeft zeker geen rechtszekerheid en leidt tot bizarre toestanden: als het de eerste week van december koud is, wordt de elektriciteit niet afgesloten, is het de tweede week zacht weer, dan hervat men de afsluitingen. Wat moeten deze mensen als het de derde week van december weer opnieuw koud is?;

12° de stijgende energieprijzen maken samen met de hoge huurprijzen op de private woningmarkt dat de niet samendrukbare vaste kosten een steeds groter aandeel uitmaken van het gezinsbudget en dat steeds meer mensen problemen hebben om hun factuur te betalen. Dat wordt aangetoond door het stijgend aantal dossiers op de LAC-vergaderingen;

13° de socialewoningmaatschappijen doen relatieve inspanningen om hun woningpatrimonium te isoleren, voor hun klanten voordelige energiecontracten te onderhandelen en geven bovenop een extra premie voor de hoge energiekosten. De kloof met de huurder op de privémarkt wordt steeds groter. Het woningpatrimonium is duur, van slechte kwaliteit en vaak slecht geïsoleerd;

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° het voorstel van minister Peeters om de gewaarborgde minimumlevering van de huidige 6 ampère naar 8 en 12 ampère op te trekken, ook te realiseren;
- 2° in overleg met de VVSG een besluit uit te vaardigen dat de criteria bepaalt waaraan een dossier met vraag tot afsluiting moet beantwoorden vooraleer het op de LAC geagendeerd wordt; dit dossier moet gemaakt worden door een maatschappelijk werker van de energiecél van het OCMW en minimaal die gegevens bevatten, die het mogelijk maken te beslissen of het gaat om niet willen dan wel niet kunnen betalen;
- 3° de nodige maatregelen te nemen, zodat het genoemde besluit operationeel is voor 1 november 2006;
- 4° de periode waarop zelfs binnen de strikte criteria van het decreet niet mag worden afgesloten, voldoende ruim te bepalen en bovendien deze periode gelijk te stellen voor gas, elektriciteit en water;
- 5° de eindverantwoordelijkheid voor de minimumlevering van energie duidelijk bij het OCMW te leggen. De OCMW's moeten zelfstandig kunnen beslissen wie een verwarmings-toelage, een bijdrage van het energiefonds, een stookoliebijdrage en dergelijke, nodig heeft zonder dat steeds weer te moeten verantwoorden met een berg papier. De Commissie ad hoc Energiearmoede vraagt de Vlaamse Regering dit principe aan te kaarten bij de federale overheid en samen een voorstel uit te werken dat één energiefonds creëert waaruit de OCMW's kunnen putten om de energiearmoede te bestrijden;
- 6° dat het sociaal tarief automatisch wordt toegerekend en dat het laagste tarief bovendien voor elke rechthebbende hetzelfde is. Alle sociale huurders (dus niet alleen wie huurt van een SVK) worden zo geïnformeerd en begeleid dat ze het meest voordelige energietarief genieten, hetzij als rechthebbende op het sociaal tarief, hetzij het energietarief van de goedkoopste leverancier;
- 7° samen met de sociale leveranciers, een programma te starten om de woningen van de

sociale afnemers te onderwerpen aan een energieaudit en om aangepaste programma's uit te werken om de energie-efficiëntie en het wooncomfort in deze woningen te verbeteren.

De energiedistributeurs hebben zich niet alleen verenigd in Interregies en GeDIS om hun sociale opdracht te vervullen, de vereniging van alle leveranciers heeft naast de opdracht als sociale leverancier, ook de opdracht om de rationele energieverbruikprogramma's uit te voeren. Een sociale opdracht en duurzaam energieverbruik gaan hand in hand. Kansarmen wonen immers vaak in slecht geïsoleerde woningen;

8° bij renovatie van sociale woningen:

- ervoor te zorgen dat enkel huishoudtoestellen (inbouwkoelkast, oven en dergelijke) met een hoge energie-efficiëntie ingebouwd worden;
- de elektrische verwarming zo spoedig mogelijk te vervangen door een spaarzamer verwarmingssysteem;
- programma's van collectieve aanbesteding voor energiebesparende renovaties (zoals dak- en gevelisolatie, plaatsing hoogrendementsglas enzovoort) uit te werken, zodat de prijs gedrukt wordt en hier met de Confederatie van de Bouw jaarlijks afspraken rond te maken;

9° bij de bouw van nieuwe sociale woningen uit te gaan van het concept van lage-energiewoning;

10° aan de sociale verhuurmaatschappijen op te leggen om voor hun sociale huurders voordelige groepscontracten voor stroom en gas te bedingen bij de energieleveranciers. De Wooncode moet zo worden aangepast dat de sociale huisvestingsmaatschappijen de mogelijkheid krijgen om de helft van de factuur voor investeringen in rationeel energieverbruik door te rekenen aan de huurder. Door deze investeringen betaalt de huurder immers minder voor zijn energiefactuur;

11° een systeem uit te werken waarbij de sociale afnemer renteloos kan lenen om energiebesparende maatregelen in zijn woning te bekostigen. De sociale afnemer krijgt daarbij de

garantie dat hij geruime tijd in de woning kan blijven wonen. Hij betaalt de lening af met de winst die hij maakt op zijn energiefactuur, zodat zijn totale woonkosten niet verhogen. Na de afbetaling strijkt de sociale afnemer de winst van de energiebesparing zelf op. Investeren in energiebesparende maatregelen wordt zo ook haalbaar voor mensen met lagere inkomens die een dergelijke investering niet kunnen prefinancieren.

Mieke VOGELS

Eloi GLORIEUX
